

Brüsszel, 2025. november 14.
(OR. en)

15434/25

FREMP 336
JAI 1688
AG 183
POLGEN 203
DISINFO 102
HYBRID 148
AUDIO 113
EDUC 447
JEUN 237
CULT 129
COMPET 1162

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2025. november 12.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2025) 790 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK A civil társadalomra vonatkozó uniós stratégiáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2025) 790 final.

Melléklet: COM(2025) 790 final

Brüsszel, 2025.11.12.
COM(2025) 790 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

A civil társadalomra vonatkozó uniós stratégiáról

1. BEVEZETÉS

A civil társadalmi tevékenységeket elősegítő környezet és az élénk civil társadalom központi szerepet tölt be demokráciáinkban. A civil társadalom alapvető szerepet játszik társadalmainkban: hozzájárul a politikai döntéshozatalhoz, együttműködik a kormányokkal a közpolitikák végrehajtásában, szociális és közösségi támogatást és szolgáltatásokat nyújt, felhívja a figyelmet a fontos szociális kérdésekre, és képviseli a kiszolgáltatott helyzetben lévő különböző csoportokat. A civil társadalom hozzájárulása döntő fontosságú a polgárok szerepvállalásának és demokratikus részvételének, valamint az inkluzív nyilvános vitának az előmozdításához, többek között a fiatalok aktív bevonása révén. A civil társadalom fontos szerepet tölt be a demokratikus fékek és ellensúlyok rendszerében is azáltal, hogy segíti a szakpolitikák és a döntéshozatal nyomon követését, valamint előmozdítja az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot.

A helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi szinten működő civil társadalom – az EU-n belül és kívül – egyaránt hozzájárul **az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2. cikkében és az Európai Unió Alapjogi Chartájában (a Charta) foglalt értékek előmozdításához és védelméhez**. Elismerve a civil társadalom fontos szerepét, az Európai Unió alapító szerződése kimondják, hogy az uniós intézményeknek nyílt, átlátható és rendszeres párbeszéd révén együtt kell működniük a civil társadalommal, és munkájukat a lehető legnyitottabb módon kell végezniük a civil társadalom inkluzív és aktív részvételének biztosítása érdekében¹.

A civil társadalommal való együttműködés az uniós szakpolitikai döntéshozatal sarokköve. A különböző uniós szintű eszközök és folyamatok lehetővé teszik a civil társadalom számára, hogy megossza álláspontját, és részt vegyen az uniós jogszabályok és szakpolitikák kialakításában, végrehajtásában, nyomon követésében és értékelésében, továbbá a Bizottság is számos szakpolitikai területen strukturált párbeszédet alakított ki a civil társadalommal. A civil társadalmi szervezetek emellett tanácsadást és szakértelmet biztosítanak azáltal, hogy részt vesznek a Bizottság szakértői csoportjainak és más releváns fórumoknak a munkájában. Az **Európai Gazdasági és Szociális Bizottság** (a továbbiakban: EGSZB) szintén kulcsszerepet játszik abban, hogy a szervezett civil társadalom európai szinten is hallathassa a hangját.

Az EU egyre inkább felismeri, hogy a civil társadalomnak Unió-szerte **segítő, biztonságos és támogató környezetre** van szüksége ahhoz, **hogy ez az együttműködés hatékony legyen**². Többek között biztosítani kell az olyan civil társadalmi szervezetek és emberijogvédők **megfelelő védelmét** is, amelyek és akik általánosságban véve a civil társadalmi tér szűkülésével, illetve munkájuk során fenyegetésekkel és támadásokkal néznek szembe³. A fenntartható és átlátható **pénzügyi támogatás** a virágzó civil társadalom és a civil társadalmi szervezetek független működésének biztosítása szempontjából is elengedhetetlen.

A meglévő keretekre és [a 2024–2029-es időszakra vonatkozó politikai iránymutatásokban](#) szereplő azon kötelezettségvállalásra építve, miszerint fokozni kell a civil társadalmi szervezetekkel való együttműködést, és biztosítani kell, hogy azok támogatást és védelmet

¹Az EUSZ 11. cikke; az EUMSZ 15. cikkének (1) bekezdése.

²Lásd: [a Chartára vonatkozó 2020. évi stratégia](#) és [a Chartáról szóló 2022. évi jelentés, az Európai Parlament 2022. évi jelentése a civil társadalom mozgásterének Európában tapasztalható szűküléséről](#); [a Tanács következtetései az Európai Unió Alapjogi Chartájának alkalmazásáról](#).

³A Charta 11. és 12. cikke.

kapjanak a mindennapi munkájuk során, az EU civil társadalmi stratégiája egy sor konkrét intézkedést határoz meg mind uniós, mind nemzeti szinten, többek között az Unió külső tevékenysége tekintetében. Ezek az intézkedések három fő célkitűzés köré szerveződnek:

- **A civil társadalommal mint a kormányzásban részt vevő partnerrel való hatékony és érdemi együttműködés megerősítése**
- **Nyílt, biztonságos és a civil társadalmi tevékenységeket elősegítő környezet biztosítása a civil társadalmi szervezetek támogatása és védelme révén**
- **Megfelelő, fenntartható és átlátható finanszírozás biztosítása a civil társadalmi szervezetek támogatása érdekében**

A politikai iránymutatásokkal összhangban a Bizottság létre fog hozni egy olyan **civil társadalmi platformot**, amely rendszeres és strukturált keretet biztosít a civil társadalmi szervezetekkel való együttműködéshez az uniós értékek tiszteletben tartása szempontjából releváns területeken, különös tekintettel azokra a szervezetekre, amelyek a demokrácia, a jogállamiság, az egyenlőség és az alapvető jogok előmozdításán dolgoznak.

A stratégia emellett létrehoz egy közös keretet a Bizottság és a civil társadalmi szervezetek közötti együttműködés irányítása és megerősítése érdekében. Mivel azonban az egyes szakpolitikai területekhez egyedi követelmények és eltérő együttműködési mechanizmusok kapcsolódhatnak, a stratégia nem törekszik e mechanizmusok egységesítésére. Ehelyett olyan **irányelveket** határoz meg, amelyek közös keretként szolgálnak a civil társadalommal a szakpolitikai ágazatokban folytatott célzott párbeszédhez, a párbeszéd olyan kulcsfontosságú paramétereire összpontosítva, mint a partnerség, az átláthatóság, a képviselő és az elszámoltathatóság. Ezen elvek meghatározásakor a stratégia teljes mértékben figyelembe veszi és kiegészíti a már meglévő intézményi mechanizmusokat, különösen az EGSZB-n keresztül.

A stratégia célja, hogy a tagállamokkal és a bővítési országokkal⁴ szoros együttműködésben mind uniós, mind nemzeti szinten megerősítse az intézkedéseket a virágzó civil társadalmi tér előmozdítása és fenntartása érdekében. Célja továbbá, hogy **nagyobb koherenciát** teremtsen **az EU belső és külső tevékenységei között** ezen a területen. E célok eléréséhez elengedhetetlen az uniós intézmények és szervek – köztük az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ), az EGSZB, az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (a továbbiakban: FRA) és a tagállamok – közötti együttműködés. A koherens megközelítés és a szoros együttműködés elő fogja mozdítani a közös felelősségérzetet, amely a demokratikus részvétel, a reziliencia és a közbizalom megerősítése révén a társadalom egészének javát szolgálja. Ez a stratégia kiegészíti az **európai demokráciapajzsban** meghatározott intézkedéseket.

A stratégia előkészítése során a Bizottság az érdekelt felek széles körével folytatott átfogó konzultációk⁵ révén gyűjtött információkat. A stratégiához alapul szolgált továbbá az

⁴A tagállamokhoz hasonlóan a Bizottság az uniós tagjelölt és potenciális tagjelölt országokat is bevonja a releváns fellépésekbe és a stratégia végrehajtásába. A stratégia a tagállamok és a bővítési országok civil társadalmi terét kontinuumként és közös térként kezeli.

⁵A konzultációk részét képezte továbbá egy nyilvános konzultációs felmérés; egy Eurobarométer felmérés; valamint célzott konzultációs találkozók a civil társadalmi szervezetekkel, az adományozókkal, a

[EGSZB véleménye](#), a tagállamok észrevételei, valamint az Európai Unió Alapjogi Ügynökségével, az Európai Parlamenttel és a Régiók Európai Bizottságával folytatott eszmecsere.

2. A CIVIL TÁRSADALOM MINT A KORMÁNYZÁSBAN RÉSZT VEVŐ PARTNER: A HATÉKONY ÉS ÉRDEMI SZEREPVÁLLALÁS MEGERŐSÍTÉSE

A civil társadalom hozzájárul a **hatékonyabb, inkluzívabb és reprezentatívabb szakpolitikai döntéshozatalhoz uniós, nemzeti és helyi szinten egyaránt**. A szilárd és inkluzív szakpolitikai döntéshozatali folyamat biztosításához elengedhetetlen, hogy a civil társadalmi szervezetek átlátható folyamatok révén, érdemben részt vehessenek a közéletben, és megoszthassák álláspontjukat.

A stratégia alkalmazásában tágan értelmezve a **civil társadalmi szervezetek** közé tartozik minden olyan **nem állami, nonprofit, független, pártatlan és erőszakmentes szervezet**, amelybe az emberek közös célkitűzések és eszmék megvalósítása érdekében tömörülnek⁶. Olyan autonóm, a kormánytól vagy az üzleti érdekektől független szervezetekről van szó, amelyek lehetnek informális, félformális vagy formális csoportok, alapulhatnak tagságon, szerveződhetnek valamilyen ügy érdekében vagy irányulhatnak valamilyen szolgáltatásra⁷. Ezek a szervezetek működhetnek helyi, regionális, nemzeti vagy nemzetközi szinten is, és irányíthatják őket önkéntesek és/vagy fizetett alkalmazottak.

Az **emberijog-védők** alatt általában olyan egyéneket, csoportokat és társadalmi szerveket értünk, akik, illetve amelyek előmozdítják és védik az egyetemesen elismert emberi jogokat és alapvető szabadságokat, beleértve a gyermekek jogait is⁸.

A stratégia a civil társadalmi szervezetekre és az emberijog-védőkre összpontosít. Nem terjed ki a szociális partnerekkel (pl. a munkáltatók és a munkavállalók képviselőivel) való együttműködésre, mivel azok az EUMSZ 154. cikke értelmében az uniós jog szerinti különleges jogállással rendelkeznek.

Az uniós értékekkel összhangban a **stratégia olyan elszámoltatható, független és átlátható civil társadalmi szervezetekre** terjed ki, amelyek osztoznak az emberi méltóság, a szabadságok, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság és az alapvető

nemzetközi szervezetekkel és a nemzeti emberi jogi intézményekkel. A Bizottság az ifjúsági szempontú ellenőrzés keretében konzultált az ifjúsági civil társadalmi szervezetekkel is.

⁶Lásd: [A Bizottság \(EU\) 2023/2836 ajánlása](#) (2023. december 12.) a polgárok és a civil társadalmi szervezetek közpolitikai döntéshozatali folyamatokban való szerepvállalásának és hatékony részvételének előmozdításáról; [A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozóan a bővítési régió civil társadalmának nyújtott uniós támogatásról szóló iránymutatás](#); valamint: A Bizottság közleménye – [A demokrácia és a fenntartható fejlődés gyökerei: Európa együttműködése a civil társadalommal a külkapcsolatokban](#). A „civil társadalmi szervezetek” e stratégiában használt fogalma nem jogilag kötelező erejű fogalom meghatározás, és az uniós jog – például az uniós [költségvetési rendelet](#) – értelmében egyedi követelmények vonatkozhatnak az e közleményben említett szervezetekre.

⁷Ide tartoznak például a közösségi alapú szervezetek, a vallási alapú szervezetek, a nem kormányzati szervezetek, a jótékonyági szervezetek, az alapítványok, az ifjúsági és társadalmi mozgalmak, valamint a szövetkezetek.

⁸A stratégiában a „civil társadalmi szervezetek” fogalma az emberijog-védőkre is kiterjed, de nem foglalja magában azokat az egyéneket vagy csoportokat, akik vagy amelyek erőszakot alkalmaznak vagy erőszakra buzdítanak. Lásd [az emberi jogok védelmezőiről szóló uniós iránymutatás](#) (2) és (3) bekezdését, valamint [a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek elleni uniós irányelv](#) (11) preambulumbekzdését.

jogok tiszteletben tartása iránti uniós elkötelezettségben és ezen értékek szerint működnek.

Az uniós polgárok egyértelműen elismerik a civil társadalmi szervezetek hozzájárulását, mivel a [2023. évi Eurobarométer felmérés](#) válaszadóinak 87 %-a úgy vélte, hogy ezek a szervezetek fontos szerepet játszanak a demokrácia és más uniós értékek – például az alapvető jogok tiszteletben tartásának – előmozdításában és védelmében, többek között a jól tájékozott és pluralista demokratikus vita ösztönzése tekintetében. A [2025. évi Eurobarométer felmérés](#) válaszadóinak 42 %-a vélte úgy, hogy a civil társadalom munkájának legjelentősebb területe a korrupció feltárása volt, ezt követte a személyhez fűződő jogok védelme (41 %), a szolgáltatások nyújtása (39 %) és a kormányzati intézkedések nyomon követése (28 %).

2.1. A civil társadalommal való együttműködés és párbeszéd megerősítése

A civil társadalom fontos szerepet játszik **az uniós jogszabályok és szakpolitikák kidolgozásához és végrehajtásához** nyújtott tanácsadásban, támogatásban és szakértelemben számos ágazatban, így például a mezőgazdaság, a kohéziós politika, a kultúra, a szociálpolitika, az oktatás és az ifjúságügy, a bel- és igazságügy, a fogyasztóvédelem, a versenypolitika, a média- és digitális politika, a migráció és menekültügy, a kutatás és innováció, az éghajlat és a környezet, a mobilitás, a kereskedelem és a fenntartható fejlődés, a humanitárius segítségnyújtás és a nemzetközi együttműködés, valamint a bővítési politika területén. Tágabb értelemben véve a civil társadalmi szervezetek hozzájárulnak a Chartában⁹ rögzített jogok előmozdításához és védelméhez, a megkülönböztetés megelőzéséhez és kiküszöböléséhez, az aktív polgári szerepvállalás előmozdításához és a fiatalok demokratikus folyamatokban való részvételének ösztönzéséhez. Emellett segítik a társadalmi felkészültséget és a reziliencia előmozdítását is¹⁰. A bővítés összefüggésében fontos partnerek a csatlakozási reformok és tárgyalások végrehajtásának és előrehaladásának nyomon követése terén is.

Különböző uniós szintű szerepvállalási mechanizmusok állnak rendelkezésre ahhoz, hogy a civil társadalmi szervezetek valamennyi szakpolitikai területen a szakpolitikai ciklus teljes szakaszában – a kezdeményezések kezdeti előkészítési szakaszától a végrehajtási szakaszig – hozzájárulhassanak a folyamathoz. Az „Ossza meg velünk véleményét!” portálon elérhető nyilvános konzultációk keretében például a civil társadalmi szervezetek észrevételeket tehetnek a jogalkotási javaslatokkal, az értékelésekkel, a célravezetőségi vizsgálatokkal és a közleményekkel kapcsolatban.

A Bizottság számos **konzultációs** eszközt alkalmaz a civil társadalmi szervezetekkel való együttműködéséhez. [A minőségi jogalkotás eszközei](#) mellett ez magában foglal olyan hivatalos párbeszédstruktúrákat is, mint például **a végrehajtásról szóló párbeszéd**, **az ifjúságpolitikai párbeszéd**, **a tanácsadó testületek**, valamint **a szakértői csoportok** és egyéb rugalmas intézkedések (pl. konkrét kérdésekkel foglalkozó vagy az érdekelt felek platformjain és hálózatain elérhető ad hoc fókuszcsoportok). Nemzeti szinten, [uniós helyi önkormányzatok képviselőinek hálózata](#) – amelyet az Európai Bizottság és a Régiók Bizottsága közösen irányít –, valamint a [Europe Direct Tájékoztató Központ](#) segíti a helyi civil társadalommal való kapcsolattartást és együttműködést. A Bizottság és az uniós küldöttségek rendszeresen együttműködnek a bővítési országokban és harmadik országokban működő civil társadalmi szervezetekkel is.

⁹Lásd például [az Európai Unió Alapjogi Chartájának alkalmazásáról szóló 2022. évi éves jelentést](#).

¹⁰[Közös közlemény](#) a felkészültségi unióról szóló stratégiáról.

A Bizottság **célzott civil társadalmi párbeszédet** folytat több különböző szakpolitikai területen. A foglalkoztatás- és szociálpolitikák terén például [az európai szemeszter](#) folyamata biztosítja a strukturált civil társadalmi párbeszédet, és a civil társadalmi szervezetek kulcsfontosságú partnerek [a szociális jogok európai pillérének végrehajtásában is](#). A civil társadalmi párbeszédekben esetenként konkrét, ágazati érdekelt felek is részt vehetnek, például a vidéki közösségeket képviselő szervezetek a mezőgazdasági és élelmezésügyi jövőkép keretében a [Vidékfejlesztési Paktumon](#) keresztül, illetve ilyen lehetőséget kínál az EUMSZ 17. cikke alapján kialakított párbeszéd a vallási vagy nem szektáriánus csoportok számára. Az [Európai Fogytékosügyi Platform](#) a tagállamokkal és a civil társadalommal [a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló stratégia](#) végrehajtása terén folytatott együttműködést támogatja, az [uniós gyermekrészvételi platform](#) pedig előmozdítja a gyermekek meghallgatáshoz való jogát a döntéshozatalban, és támogatja a civil társadalmat a gyermekek szerepvállalásának előmozdításában¹¹.

A 2026-ban működésbe lépő civil társadalmi platform meg fogja erősíteni **az uniós értékekről folytatott párbeszédet**. Ez a platform **rendszeres és strukturált keretet** biztosít az uniós értékek védelméről és előmozdításáról folytatott párbeszédhez, észszerűsíti és megerősíti az alapvető jogokkal, a demokráciával, az egyenlőséggel és a jogállamisággal kapcsolatos szerepvállalást, és teret biztosít az e területeken tevékenykedő civil társadalmi szervezetek előtt álló kihívások kezeléséhez¹². Elő fogja segíteni a stratégia azon célkitűzéseivel kapcsolatos információcserét, amelyek a szerepvállalás, a támogatás és a védelem megerősítésére, illetve a szakpolitikák kidolgozásával és a finanszírozással kapcsolatos, időben történő és érdemi észrevételek lehetővé tételére irányulnak.

Az információk láthatóságának és hozzáférhetőségének javítása, valamint a civil társadalmi szervezetek szerepvállalásának megkönnyítése érdekében a Bizottság létrehozta a civil társadalmi platform **honlapját**, ahol információkat és forrásokat tesz majd közzé a platform munkájáról, valamint a Bizottság és a civil társadalom között más szakpolitikai területeken folytatott párbeszédekről. Így a szervezetek könnyebben elérhetik az információkat az időpontokhoz, a részvételi követelményekhez és a különböző párbeszédekben való részvételi szándék kifejezésének lehetőségeihez.

A platform részeként az Európai Bizottság az EGSZB-vel közösen **éves csúcstalálkozót** szervez a folyamatban lévő párbeszédék közötti szinergiák kialakítása és a stratégiai prioritások megvitatása érdekében.

A platform rugalmas és alkalmazkodóképes struktúrára épül, amelynek célja, hogy megfeleljen a változó igényeknek és prioritásoknak. A Bizottság a platform működésének kialakítása során a Bizottságon belül meglévő bevált gyakorlatokra, valamint az érdekelt

¹¹Idetartozik továbbá [az új európai Bauhaus](#) kezdeményezés; a nők és férfiak esélyegyenlőségével foglalkozó tanácsadó bizottság; [az ifjúságügyi érdekelt felek uniós csoportja](#); [az emberkereskedelem elleni uniós civil társadalmi platform](#); [a migránsok migrációval, menekültüggyel és integrációval kapcsolatos véleményével foglalkozó szakértői csoport](#); [a drogokkal kapcsolatos európai civil társadalmi fórum](#); [az EU–NGO emberi jogi fórum](#); [a Kereskedelmi Főigazgatóság civil társadalommal folytatott párbeszéde](#); [a Rasszizmus Elleni Állandó Civil Társadalmi Fórum](#); [az áldozatok jogaival foglalkozó uniós platform](#); [az Európai Roma Platform](#); valamint [a fogyasztóvédelmi szakpolitikai tanácsadó csoport](#).

¹²Lásd a legfrissebb adatokat, például: [FRA: A civil társadalom védelme – 2023. évi frissítés](#); [az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének a civil társadalmi térrel kapcsolatos 2024. évi konzultációi – főbb megállapítások](#); [Tényszerű összefoglaló jelentés](#) az EU civil társadalmi stratégiájával kapcsolatos konzultációkról (Tényszerű összefoglaló jelentés).

felek, különösen az EGSZB és az FRA [alapjogi platformjának](#) szakértelmére fog támaszkodni. Idővel a platform más szakpolitikai területekre is kiterjeszthető lesz.

2.2. A civil társadalommal folytatott hatékony és érdemi párbeszéd alapelvei

Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk rávilágítottak arra, hogy bár számos fontos szerepvállalási struktúra áll rendelkezésre, ezeket **következetesebbé** kellene tenni. Felismerve azt, hogy a hatékony és tartalmas párbeszéd elősegítése érdekében azt minden esetben a konkrét célkitűzésekhez és az ágazatspecifikus igényekhez kell igazítani, a stratégia **10 irányadó elvet javasol a Bizottság és a civil társadalom közötti párbeszédre vonatkozóan**¹³.

Ezek az irányadó elvek közös keretként szolgálnak a civil társadalmi szervezetekkel a szakpolitikai ágazatokon átívelő, célzott párbeszédmechanizmusok végrehajtásához, és mind a Bizottságra, mind a civil társadalmi szervezetekre alkalmazandók. Fontos, hogy a civil társadalmi szervezetek maguk biztosítsák, hogy gyakorlataik és struktúráik **átláthatóak és felelősek legyenek, valamint összhangban álljanak az uniós értékekkel**, hogy az ilyen párbeszédekben való részvételük elszámoltatható legyen és közös normákon alapuljon, továbbá tiszteletben tartsa az uniós intézmények szerepét és a finanszírozásban részesülésre vonatkozó iránymutatást¹⁴. Ezek az elvek a különböző konzultációkból, az uniós szakpolitikai dokumentumokból és ajánlásokból, az EU-ban meglévő bevált gyakorlatokból, valamint a nemzetközi szinten kidolgozott szabványokból és gyakorlatokból származó információkon alapulnak¹⁵.

¹³Ezeket az elveket kell érvényesíteni a civil társadalmi szervezetekkel folytatott párbeszéd mechanizmusainak kialakítása során, tekintettel arra, hogy a szerepvállalásnak számos más formája is létezik, például az európai polgári kezdeményezések, a nyilvános konzultációk, a nyílt innováció, a civil tudomány vagy a reprezentatív deliberatív folyamatok.

¹⁴Lásd a Bizottság közzétett [iránymutatását](#).

¹⁵[Tényszerű összefoglaló jelentés](#); A Bizottság (EU) 2023/2836 ajánlása; EGSZB-vélemény (SOC/840-EESC-2025); [az Európa Tanács főtitkárának ütemterve](#) az Európa Tanács civil társadalommal való együttműködéséről (2024–2027), SG/Inf(2023)28; a Nemzetközi Nem Kormányzati Szervezetek Konferenciája: A döntéshozatali eljárásban való állampolgári részvétel [helyes gyakorlatának felülvizsgált kódexe](#); [a Nyílt Kormányzati Együttműködés részvételi és közös alapítási szabványai](#); [az OECD 81. sz. munkadokumentuma a közigazgatásról](#).

A civil társadalommal folytatott párbeszéd tíz alapelve

- 1) **Partnerség**: Az együttműködés során el kell ismerni, hogy a civil társadalom partnerként proaktívan hozzájárul a párbeszéd alakításához, a prioritások és a napirendi pontok meghatározásához, a célkitűzések meghatározásához és az eredmények értékeléséhez.
- 2) **Átfogó jelleg**: Arra kell törekedni, hogy a párbeszéd ösztönözze a civil társadalom részvételét a teljes politikai döntéshozatali folyamat különböző szakaszaiban.
- 3) **Kiszámíthatóság és rendszeresség**: A párbeszédnek kiszámítható és rendszeres folyamat részét kell képeznie, és megfelelő időkeretet kell biztosítania a hozzájárulásokhoz.
- 4) **Átláthatóság**: Egyértelmű tájékoztatást kell nyújtani az eljárásokról, célkitűzésekről, határidőkről és részvételi kritériumokról, időben és megfelelő módon elérhetővé téve a vonatkozó dokumentumokat, az alkalmazandó jogi követelményekkel összhangban.
- 5) **Képviselés**: A résztvevők kiválasztásának a szervezetek függetlenségén, legitimitásán, reprezentativitásán és szakértelmén, valamint az uniós értékek tiszteletben tartásán kell alapulnia.
- 6) **Inkluzivitás**: A párbeszédnek törekednie kell a szervezetek kellően széles körének bevonására, tükrözve az ágazati és földrajzi egyensúlyt, és megfelelő figyelmet fordítva az alulreprezentált, marginalizált vagy kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportokat képviselő szervezetekre.
- 7) **Akadálymentesség**: Az online vagy offline párbeszéd tervezése és végrehajtása során biztosítani kell a megfelelő technológiai eszközöket az akadálymentesség korlátainak felszámolása, valamint a teljes körű és egyenlő részvétel lehetővé tétele érdekében.
- 8) **Elszámoltathatóság**: A párbeszéd szakpolitikai előrelépésekhez nyújtott hozzájárulására vonatkozó visszajelzésekkel erősíteni kell a kölcsönös felelősséget és bizalmat.
- 9) **Források**: Figyelembe véve az önszerveződő és közösségi alapú szervezetek szükségleteit, adott esetben pénzügyi és logisztikai támogatás révén kell biztosítani, hogy korlátozott eszközeik ne akadályozzák a párbeszédben való részvételüket.
- 10) **Biztonság**: Biztosítékokat kell fogantatni annak érdekében, hogy a szervezetek biztonságos körülmények között vehessenek részt a párbeszédben, többek között a személyes adatok és a titoktartás védelmét szolgáló megfelelő intézkedések révén.

Ezek az elvek tükrözik a polgári szerepvállalásnak [az \(EU\) 2023/2836 bizottsági ajánlásban](#) meghatározott fő paramétereit, amely arra is felszólítja a tagállamokat, hogy teremtsenek több lehetőséget a polgárok és a civil társadalmi szervezetek számára a helyi, regionális és nemzeti szintű közpolitikai döntéshozatali folyamatokban való hatékony részvételhez. Az ajánlásra reagálva több tagállam megkezdte annak végrehajtását, többek között azáltal, hogy új intézményi kereteket és platformokat hozott létre a civil társadalommal folytatott párbeszédhez, iránymutatást készített a döntéshozatali folyamat során folytatott konzultációkhoz, rendszeres együttműködést alakított ki a civil

társadalommal a különböző szakpolitikai területeken, és biztosította a civil társadalom konzultációs folyamatokban való szisztematikusabb részvételét¹⁶.

Jelentős előrelépés történt, de a civil társadalmi szervezetek még mindig hiányosságokról számolnak be, és közel két évvel ezen ajánlás elfogadása után **további adatgyűjtésre** és a végrehajtás **nyomon követésére** van szükség. Az Európai Bizottság ezért továbbra is **támogatni fogja az ajánlás végrehajtásához szükséges nemzeti szintű kapacitásépítést**, és az EGSZB-vel és az FRA-val együttműködve eszmecseréket fog szervezni a tagállamokkal. Ezek középpontjában a civil társadalom nemzeti szintű szerepvállalásának, támogatásának és védelmének megerősítése áll majd.

Ezenfelül a Bizottság különböző platformokon és kezdeményezéseken keresztül fokozni fogja a civil társadalommal való együttműködését. Ezzel az a célja, hogy bevonja a fiatalokat és a szervezeteket a különböző ifjúsági fórumokba, ösztönözze a civil társadalom részvételét a Polgári Részvételi Platform vitáiban, és megossza a civil társadalommal a polgárok által az európai polgári vitacsoportok keretében az uniós szakpolitikák alakításához való hozzájárulásként nyújtott észrevételeket.

A civil társadalom döntő fontosságú az EU bővítési menetrendje szempontjából. Az élénk civil társadalom a csatlakozási folyamat fontos részét képezi a csatlakozni kívánó országok számára. A civil társadalom bővítési folyamatba való bevonása hozzájárulhat ahhoz, hogy a polgárok jobban megértsék a csatlakozási feltételek teljesítéséhez szükséges reformokat. A civil társadalom e folyamatokban való részvételének megerősítése érdekében a Bizottság elő fogja mozdítani a civil társadalmi szervezetekkel folytatott belföldi konzultáció intézményesítésére és egységesítésére irányuló munkát a társulási megállapodások szerinti érintett szervek üléseinek előkészítése, valamint azok utánkövetése és monitoringja során.

A Bizottság:

- létre fog hozni egy civil társadalmi platformot az uniós értékek előmozdítása és védelme terén tevékenykedő civil társadalmi szervezetekkel való együttműködés fokozása érdekében, lehetővé téve, hogy azt idővel más szakpolitikai területekre is kiterjesszék,
- évente meg fogja szervezni a civil társadalmi platform csúcstalálkozóját az EGSZB-vel közösen,
- előmozdítja a civil társadalommal folytatott párbeszédre vonatkozó tíz irányadó elv alkalmazását,
- együttműködik a civil társadalommal az elnök ifjúsági tanácsadó testületén, az ifjúságügyi érdekelt felek uniós csoportján, az uniós ifjúsági párbeszéden és az ifjúságpolitikai párbeszédeken keresztül, valamint előmozdítja a civil társadalom részvételét a Polgári Részvételi Platformon szervezett vitákban,
- együttműködik a civil társadalommal az európai polgári vitacsoportok keretében annak érdekében, hogy hidat képezzenek a civil társadalmi szervezetek és a polgári szerepvállalás között az uniós szakpolitikák alakítása tekintetében,

¹⁶Csehországban, Dániában, Németországban, Írországon, Franciaországban, Portugáliában, Lettországon és Finnországban például számos olyan konzultációs testületet hoztak létre, amelyben civil társadalmi szervezetek is részt vesznek, hogy azok különböző területeken – például a gyermekek jogai, az idősek jogai, a nemzeti kisebbségek és az LMBTI-személyek egyenlősége terén – tanácsot nyújtsanak a kormánynak.

- támogatni fogja a nemzeti kapacitásépítést, valamint eszmecseréket fog szervezni a tagállamokkal a civil társadalom részvételéről szóló (EU) 2023/2836 bizottsági ajánlásról, az érintett szereplőkkel – többek között az EGSZB-vel és az FRA-val – együttműködésben,
- intézményesíti és egységesíti a civil társadalmi szervezetekkel folytatott belföldi konzultációt a társulási megállapodások szerinti érintett szervek üléseinek előkészítése, valamint azok utánkövetése és monitoringja során.

A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy

- erősítsék meg a stratégiában meghatározott elvekkel összhangban a szerepvállalási mechanizmusokat és szakpolitikákat, többek között azáltal, hogy további lépéseket tesznek az (EU) 2023/2836 bizottsági ajánlásnak a civil társadalmi szervezetek hatékony részvétele tekintetében történő teljes körű végrehajtása érdekében.

3. TÁMOGATÁS ÉS VÉDELEM BIZTOSÍTÁSA: NYITOTT, BIZTONSÁGOS ÉS A CIVIL TÁRSADALMI TEVÉKENYSÉGEKET ELŐSEGÍTŐ KÖRNYEZET BIZTOSÍTÁSA

A virágzó civil társadalmi tér¹⁷ **olyan támogató jogi, közigazgatási és szabályozási környezetet igényel**, ahol a civil társadalmi szervezetek támogatásban részesülnek és szerepet vállalhatnak, valamint ahol biztosítva van védelmük és szabad működésük. A jogállamiságról szóló [2024. évi Eurobarométer felmérés](#) szerint az európaiak 86 %-a fontosnak tartja, hogy a média és a civil társadalmi szervezetek minden tagállamban szabadon és befolyástól mentesen működhessenek. Az ilyen szabad és támogató környezet fenntartásához elengedhetetlen a felmerülő fenyegetések és támadások **nyomon követése**, és az azokra való **hatékony reagálás**.

Az élénk civil társadalom támogatása továbbra is központi szerepet játszik a Bizottság munkájában valamennyi szakpolitikai területen, és ez az elkötelezettség különböző stratégiákban és szakpolitikai dokumentumokban is megjelenik¹⁸. A [Charta alkalmazásáról szóló 2022. évi éves jelentés](#) a civil társadalmi térre, a meglévő intézkedések feltérképezésére, valamint a hiányosságok és a javításra szoruló területek azonosítására összpontosított, és azt a témáról szóló tanácsi következtetések egészítették ki¹⁹.

A Bizottság számos intézkedést terjesztett elő a civil társadalmi tér védelme érdekében. Például a civil társadalmi szervezetek közötti határokon átnyúló együttműködést akadályozó rendszerszintű akadályok kezelése révén [a szociális gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv](#) és [a szociális gazdaság keretfeltételeinek fejlesztéséről szóló tanácsi](#)

¹⁷A civil társadalmi tér „olyan környezet, amely lehetővé teszi az emberek és csoportok – vagy a civil társadalmi tér szereplői” számára, hogy érdemben részt vegyenek társadalmi politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális életében” ([az ENSZ iránymutatása a civil társadalmi tér védelméről és előmozdításáról](#)), illetve azok „a jogi, szakpolitikai, intézményi és gyakorlati feltételek, amelyekre a nem kormányzati szereplőknek szükségük van az információkhoz való hozzáféréshez, nézeteik kifejezéséhez, a társuláshoz, tevékenységük szervezéséhez és a közéletben való részvételhez” (OECD, [A civil társadalmi tér védelme és előmozdítása](#)).

¹⁸Lásd az Alapjogi Charta EU-n belüli alkalmazásának megerősítésére irányuló 2020-as stratégiát, az európai demokráciáról szóló 2020. évi cselekvési tervet, valamint az olyan konkrét példákat, mint az [egyenlőségközpontú Unió stratégiái](#); az [új európai Bauhaus](#) és [a 2025–2030-as időszakra szóló fogyasztóvédelmi menetrend](#).

¹⁹[A Tanács következtetései az EU Alapjogi Chartájának alkalmazásáról.](#)

[ajánlás](#) célja a civil társadalmi szervezetek megerősítése azáltal, hogy növelik kapacitásukat, láthatóságukat és a szociális gazdaságra gyakorolt hatásukat. A Bizottság konkrét lépéseket tett annak érdekében is, hogy támogatóbb környezetet teremtsen a civil társadalom számára, beleértve a karitatív szervezetek méltányos adóztatását és a pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket biztosító intézkedéseket. [A pénzmosás elleni küzdelemről szóló, nemrégiben elfogadott rendelet](#) például intézkedéseket vezetett be annak biztosítása érdekében, hogy a civil társadalmi szervezetektől ne tagadják meg a pénzügyi szolgáltatásokhoz – például bankszámlákhoz – való hozzáférést pusztán azért, mert olyan országokban működnek, ahol magas a pénzmosás kockázata²⁰.

3.1. Az akadályok és fenyegetések megértése: a civil társadalmi tér nyomon követése

Az érdekelt felek olyan intézkedésekről számolnak be, amelyek véleményük szerint **korlátozzák a civil társadalmi szervezetek és az emberijog-védők működési környezetét**²¹. Ezek közé tartozhatnak az aránytalan és megterhelő nyilvántartásba vételi követelmények, a diszkriminatív adó- vagy pénzügyi beszámolási szabályok, a finanszírozáshoz való hozzáférés hiányosságai, a pénzügyi szolgáltatások igénybevételének indokolatlan akadályai, valamint a határokon átnyúló műveleteket korlátozó jogi követelmények.

Több civil társadalmi szervezet számol be egyre gyakrabban olyan **fenyegetésekről és támadásokról**, mint például a személyzetüket vagy a telephelyüket célzó támadások, illetve lejárató és dezinformációs kampányok vagy a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek. Emellett aggodalomra adnak okot az egyesületek indokolatlan felszámolására, a párbeszéd struktúráinak felszámolására, a finanszírozás diszkrecionális befagyasztására vagy megszüntetésére, illetve az illegális megfigyelési intézkedésekre irányuló kísérletek is. Egyre gyakoribb jelenség a harmadik országokból érkező transznacionális elnyomás, amely különösen az emberijog-védőket érinti²². Ennek határokon átnyúló jellege jelentős akadályokat állít az érintett emberijog-védők elé a panaszok benyújtása, a védelem kérelmezése vagy az igazságszolgáltatás érvényesítése során. Gyakran szembesülnek az úti okmányokkal és a vízumkötelezettségekkel²³ kapcsolatos sajátos akadályokkal, valamint adminisztratív nehézségekkel és késedelmekkel.

Ezek a nehézségek **dominóhatással** járhatnak, és korlátozhatják a civil társadalmi szervezetek szerepvállalását, valamint azt, hogy teljes mértékben ellássák feladataikat. Emellett aránytalanul érintik a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal kapcsolatos területeken dolgozó civil társadalmi szervezeteket, valamint az alulreprezentált, marginalizált és kiszolgáltatott helyzetben²⁴ lévő csoportokat. E kihívások kezeléséhez az EU és a tagállamok koherens és átfogó megközelítésére van szükség.

²⁰Lásd [az \(EU\) 2024/1624 rendelet](#) 21. cikkének (3) bekezdését és (53) preambulumbekendését.

²¹[az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének a civil társadalmi térrel kapcsolatos 2024. évi konzultációi – főbb megállapítások; Tényszerű összefoglaló jelentés](#);

²²A „transznacionális elnyomás” kifejezés olyan típusú politikai elnyomásra utal, amelyet egy állam a határain kívül folytat, lásd például az [ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala transznacionális elnyomásról szóló tájékoztatóját](#).

²³Lásd például az uniós [vízumkódex-kézikönyvet](#), amely célzott iránymutatást nyújt az emberijog-védők számára.

²⁴Lásd például: az Európai Parlament [2021/2103\(INI\) állásfoglalása](#), valamint [FRA: A civil társadalom védelme – 2023. évi frissítés](#).

A **civil társadalmi tér hatékony nyomon követése** elengedhetetlen a civil társadalmi szervezetek munkájának támogatásához és védelméhez. A kockázatok és fenyegetések egyértelmű azonosításával az illetékes szereplők nyomonkövetési intézkedéseket tehetnek, beleértve a **megelőző** (a korai figyelmeztető jelzéseket kezelő) és a **reaktív** (a tényleges fenyegetésekkel vagy támadásokkal szembeni) intézkedéseket. Az ilyen intézkedések közé tartozhatnak a káros fejleményeket elítélő nyilvános nyilatkozatok, valamint a civil társadalmi szervezetek munkájának támogatása, a pszichoszociális támogatás finanszírozása, a jogi tanácsadás és a sürgősségi finanszírozás.

A Bizottság saját nyomonkövetési és értékelési eszközöket dolgozott ki, amelyek a civil társadalmi térrel kapcsolatos szempontokra is kiterjednek. [A jogállamisági jelentések](#) keretében a Bizottság nyomon követi a fejleményeket valamennyi tagállamban, valamint egyes bővítési országokban, felhívja a figyelmet a civil társadalmi térrel kapcsolatos pozitív és negatív fejleményekre, és adott esetben konkrét ajánlásokat tesz közzé. A bővítési országok esetében ezeket az információkat a Bizottság az éves bővítési csomag keretében is nyomon követi²⁵.

A Bizottság a civil társadalommal való együttműködése révén ad hoc jelleggel tájékoztatást kap a civil társadalmi szervezetek előtt álló kihívásokról is. Emellett különböző programok keretében pénzügyi támogatást nyújt a civil társadalmi tér nyomon követését végző civil társadalmi szervezetek konzorciumai által vezetett számos projekthez az EU-n belül és kívül egyaránt²⁶.

A Bizottság emellett más szereplők, köztük a nemzeti emberi jogi intézmények és nemzetközi szervezetek által végzett nyomonkövetési tevékenységekre is támaszkodik²⁷. Az **FRA** kulcsfontosságú szerepet játszik ezen a területen azáltal, hogy [jelentéseket tesz közzé a civil társadalmi térről](#), felhívja a figyelmet az ígéretes gyakorlatokra, támogatja a nemzetközi és nemzeti szereplők közötti információcserét, és ajánlásokat tesz közzé ezen a területen.

3.2. Unió szintű válaszok

Számos uniós jogszabály áll rendelkezésre, amelyek közvetlenül hozzájárulnak a civil társadalmi szervezetek uniós szintű védelméhez. Például [a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek elleni irányelv](#) és [ajánlás](#) eljárási biztosítékokat nyújt a közéletben részt vevő személyeknek – köztük a civil társadalmi szervezeteknek – a nyilvánvalóan megalapozatlan keresetekkel vagy visszaélésszerű bírósági eljárásokkal szemben. A végrehajtás elősegítése érdekében a Bizottság támogatni fogja **az igazságügyi szakemberek képzését** a civil társadalmi szervezeteket célzó, a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek, valamint az Alapjogi Charta alapján indított perek tekintetében, külön hangsúlyt fektetve az egyesülés, a véleménynyilvánítás és a gyülekezés szabadságára.

²⁵Lásd az Albániára, Bosznia-Hercegovinára, Koszovóra, Montenegróra, Észak-Macedóniára, Szerbiára, Grúziára, a Moldovai Köztársaságra, Ukrajnára és Törökországra vonatkozó [uniós bővítési csomagot](#).

²⁶Lásd például: „[A civil társadalmi tér nyomon követésére irányuló intézkedés](#)” projekt; a [bővítési régió civil társadalmának nyújtott uniós támogatásról szóló iránymutatás megállapításaira vonatkozó éves jelentés](#); a [civil társadalmi szervezetekre vonatkozó mutató](#); valamint a [civil társadalmi tevékenységeket elősegítő környezet uniós rendszere](#).

²⁷Lásd például: [a jogállamiság európai helyzetéről szóló adatbázist](#), amelyet a nemzeti emberi jogi intézmények európai hálózata tart fenn; a [CIVICUS](#) által globális szinten végzett nyomon követés; az [ENSZ Emberi Jogi Főbiztosa Hivatalának \(OHCHR\) 2024. évi jelentése a civil társadalmi térről](#); a Nyílt Kormányzati Együttműködés [független jelentéstételi mechanizmusa](#); valamint [az Európa Tanácsnak az újságírók biztonságát elősegítő platformja](#).

A Bizottság számos védelmi intézkedést támogat, amelyeket célzott, civil társadalmi szervezetek által irányított kezdeményezések keretében hajtanak végre. A [Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program \(CERV\)](#) egyik kulcsfontosságú uniós finanszírozású intézkedése a **harmadik feleknek nyújtott pénzügyi támogatás** felhasználása, amely lehetővé teszi az uniós forrásokban részesülő civil társadalmi szervezetek számára, hogy közvetítőként eljárva előmozdítsák a kapacitásépítést és forrásokat osszanak szét kisebb vagy önszerveződő civil társadalmi szervezetek között, beleértve azokat is, amelyeknek sürgős vagy váratlan helyzetekre vagy veszélyhelyzetekre kell reagálniuk. Az EU a közelmúltban felhívást tett közzé a tényellenőrzők európai hálózatának – többek között a zaklatás elleni védelmi rendszernek – a megerősítése érdekében, tekintettel a tényellenőrző közösséget érő támadások növekvő számára, a cenzúrával kapcsolatosan felmerülő vádakra és az egyre több megfélemlítéssel összefüggő esetre.

A **bővítés és a csatlakozás** összefüggésében továbbra is alapvető fontosságú a támogató környezet előmozdítása, valamint a civil társadalmi szervezetek erősebb és meghatározóbb szerepének biztosítása. A demokratikus intézmények működésének értékelése során a Bizottság a civil társadalmi szervezetek működési környezetét is megvizsgálja. A [felülvizsgált bővítési módszertan](#) 2020. évi elfogadása hangsúlyozza, hogy a bővítési országokban minden kulcsfontosságú reformot teljes mértékben átlátható és inkluzív módon, az érdekelt felek bevonásával kell végrehajtani. E felülvizsgált módszertan értelmében a tagjelölt országoknak ütemtervet kell készíteniük a demokratikus intézmények működéséről, amely konkrét intézkedéseket vázol fel a civil társadalmi tevékenységeket elősegítő környezet megerősítéséhez.

3.3 A civil társadalmi tér védelme nemzeti szinten

A **tagállamok döntő szerepet játszanak a civil társadalmi tér elősegítésében és védelmében** nemzeti, helyi és önszerveződő szinten egyaránt, és gyakran élen járnak abban, hogy konkrét támogatást nyújtsanak a kockázatnak kitett civil társadalmi szervezeteknek. Ezért a Bizottság számára fontos prioritás a tagállamokkal való együttműködés annak érdekében, hogy Unió-szerte biztonságos, segítő és támogató környezetet teremtsenek a civil társadalmi szervezetek számára.

Az (EU) 2023/2836 bizottsági ajánlás felszólítja a tagállamokat, hogy egyértelmű mutatók és strukturált jelentéstételi keretek alkalmazásával kövessék nyomon a civil társadalmi tér alakulását. Arra ösztönzi a tagállamokat, hogy mozgósítsák elő az összes érdekelt fél közötti együttműködést és koordinációt, könnyítsék meg a fenyegetések és támadások bejelentésére szolgáló különleges eljárásokhoz vagy csatornákhöz való hozzáférést, valamint szisztematikusan dokumentálják és elemezzék a civil társadalmi szervezetek működési környezetét. A bizottsági ajánlás nyomán több tagállam **intézkedéseket fogadott el nemzeti szinten a civil társadalmi tér megerősítésére**, például célzott nemzeti stratégiát dolgozott ki a polgárok, a civil társadalmi szervezetek és a helyi hatóságok polgári szerepvállalással kapcsolatos együttműködésének megerősítésére. Egyes tagállamok a gyülekezési és az egyesülési jog gyakorlásával járó adminisztratív terhek csökkentésére irányuló projekteket indítottak el, vagy külön adó- és egyéb ösztönzőket vezettek be a civil társadalmi szervezetek finanszírozására²⁸.

²⁸Lásd például: Csehországnak a közigazgatás és a nem kormányzati nonprofit szervezetek közötti együttműködésre vonatkozó nemzeti [stratégiája](#) (2021–2030) és a nem kormányzati nonprofit szervezetekkel foglalkozó kormányzótanácsa; Németország szövetségi polgári szerepvállalási [stratégiája](#) és a polgári szerepvállalással és az önkéntes munkával foglalkozó alapítvány; Dánia 2022–2025 közötti

Több tagállam **intézkedéseket** vezetett be a **civil társadalmi szervezetek védelme érdekében**, többek között a nemzeti közigazgatási, polgári és büntető igazságszolgáltatási rendszerekben rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségek általános rendszere révén. Egyes országok **célzott tanácsadási szolgáltatásokat** hoztak létre vagy támogattak, amelyek kifejezetten az (online) gyűlölettel és megkülönböztetéssel²⁹ foglalkoznak. A nemzeti független szervek és intézmények – különösen a nemzeti emberi jogi intézmények, az egyenlőséggel foglalkozó szervek és az ombudsmanok – alapvető szerepet játszhatnak a civil társadalmi szervezetek nemzeti szintű védelmében azáltal, hogy felerősítik e szervezetek hangját, felhívják a közvélemény figyelmét, és támogatják a kapacitásépítési erőfeszítéseket. Ezek az intézkedések **egyértelmű befektetést** jelentenek a civil társadalom számára kedvező környezet biztosításához, kockázat esetén pedig a reagáláshoz.

3.4. A támogatás és a védelem megerősítése

Bár mind uniós, mind nemzeti szinten jelentős előrelépés történt, az érdekelt felek a civil szervezetek védelmének összehangoltabb megközelítését szorgalmazzák, és erőteljesebb, összehangoltabb fellépésre szólítanak fel tagállami, uniós és nemzetközi szinten egyaránt a civil társadalmi szervezeteket érintő fejlemények nyomon követése, a civil társadalmi tér szűkülésére utaló korai figyelmeztető jelekre válaszul hozott megelőző intézkedések végrehajtása, valamint a civil társadalmi szervezetek ilyen fenyegetésekkel és támadásokkal szembeni védelme érdekében. E célból, valamint a meglévő helyi, nemzeti, uniós és nemzetközi szintű nyomunkövetési kezdeményezések feltérképezése érdekében a Bizottság az FRA-val együttműködve **online tudásközpontot hoz létre a civil társadalmi térről**. Ez a központ megkönnyíti a meglévő nyomunkövetési és védelmi projektekhez, eszközökhöz és tevékenységekhez való hozzáférést, ideértve a rendelkezésre álló védelmi intézkedéseket is.

A központban összegyűjtött információk segítségével azonosítani lehet majd a civil társadalmi tér nyomon követésével kapcsolatos tendenciákat és hiányosságokat, és fel lehet térképezni az ilyen fejlemények kezelésére irányuló releváns intézkedéseket. A fentiek alapján **meg lehet vizsgálni további védelmi intézkedések** lehetőségét; ilyen például a fenyegetésekkel szembesülő szervezeteknek nyújtott sürgős segítség, a tagállamokban rendelkezésre álló védelmi intézkedések összehangolása, valamint az igazgatási, jogi és logisztikai intézkedésekről szóló képzés és ezek támogatása. A helyzet tényeken alapuló helyszíni ismerete elengedhetetlen ahhoz, hogy megfelelő választ lehessen adni a civil társadalmi szervezetek és az emberijog-védők sajátos igényeire.

Fontos egyrészt biztosítani azt, hogy az uniós és nemzeti szakpolitikák és jogszabályok előmozdítsák a civil társadalmi szervezetek számára kedvező környezetet, másrészt pedig megerősíteni a civil társadalmi szervezetek nyomon követésére és védelmére irányuló intézkedéseket. Például a hatásvizsgálatok és a végrehajtásról folytatott párbeszédnek fontos strukturált folyamatok, amelyek segítik a tervezett szakpolitikák és jogszabályok hatásainak és következményeinek azonosítását és értékelését. A Bizottság **a minőségi**

időszakra szóló civil társadalmi [stratégiája](#); Finnország civil társadalmi [stratégiája](#) és a civil társadalmi politikával foglalkozó tanácsadó [testülete](#); valamint Portugáliának a civil társadalmi szervezetekkel foglalkozó platformja/polgári háza.

²⁹Lásd például: Németország „Respect!” és „Hate Aid” elnevezésű, szövetségi finanszírozású projektjeit; együttműködési szövetségeit; [„toneshift – az online gyűlöletbeszéd és dezinformáció elleni küzdelem hálózata”](#) nevű szövetségi infrastruktúráját.

jogalkotás keretében végzett hatásvizsgálatok és értékelések során továbbra is értékelni fogja kezdeményezéseinek a civil társadalomra gyakorolt hatásait.

Annak érdekében, hogy támogassa a tagállamokat az (EU) 2023/2836 ajánlás további végrehajtásában, **a Bizottság eszmecseréket fog szervezni a tagállamokkal** az érintett hatóságok és az érdekelt felek között a civil társadalmi szervezetek **támogatásának és védelmének további erősítése** érdekében, valamint támogatni fogja az igazságügyi szakembereknek a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel és a Chartával kapcsolatos nemzeti szintű képzését. **A bővítéssel összefüggésben a Bizottság meg fogja erősíteni korai előrejelző rendszereit**, hogy határozottabb válaszokat lehessen adni a felmerülő fenyegetésekre.

A Bizottság:

- támogatni fogja egy, a civil társadalmi térrel kapcsolatos online tudásközpont létrehozását, amely az FRA-val együttműködve dokumentálja a civil társadalmi tér nyomon követésére irányuló meglévő kezdeményezéseket, jelentéseket és védelmi erőforrásokat nemzeti, uniós és nemzetközi szinten;
- feltárja az EU-n belüli, kockázatnak kitett civil társadalmi szervezetek és emberijogvédők számára rendelkezésre álló védelmi intézkedések megerősítésének és koordinálásának lehetőségeit;
- támogatni fogja az igazságügyi szakemberek képzését a civil társadalmi szervezeteket célzó, közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekről, valamint az Alapjogi Charta alapján indított perekről, különös tekintettel az egyesülési, a véleménynyilvánítási és a gyülekezési szabadságra;
- támogatni fogja a nemzeti kapacitásépítést és eszmecserék szervezését a tagállamokkal a védelemről és támogatásról szóló (EU) 2023/2836 bizottsági ajánlásról, az érintett szereplőkkel – többek között az EGSZB-vel és az FRA-val – együttműködésben;
- megerősíti az EU korai előrejelző rendszereit a civil társadalmi tér szűkülésére utaló jelek észlelése érdekében a bővítési országokban.

A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy:

- a civil társadalmi szervezetek támogatása, védelme és szerepvállalásuk megerősítése, valamint a biztonságos és támogató civil társadalmi tér előmozdítása érdekében dolgozzanak ki célzott nemzeti stratégiákat vagy cselekvési terveket vagy frissítsék ezeket, az (EU) 2023/2836 bizottsági ajánlással összhangban.

A Bizottság felkéri az Európai Unió Alapjogi Ügynökségét, hogy:

- továbbra is kövesse nyomon a civil társadalmi tér helyzetének alakulását és készítsen jelentéseket arról, valamint hozzon létre egy hálózatot a civil társadalmi tér nyomon követésén és védelmén dolgozó nemzeti és uniós intézmények és szervek, civil társadalmi szervezetek és nemzetközi szervezetek képviselőinek bevonásával, hogy azok megoszthassák egymással az adatokat, a tapasztalatokat és a bevált gyakorlatokat.

4. MEGFELELŐ, FENNTARTHATÓ ÉS ÁTLÁTHATÓ FINANSZÍROZÁS A CIVIL TÁRSADALOM SZÁMÁRA

Az átfogó támogató környezet részeként a civil társadalmi szervezeteknek **megfelelő és fenntartható támogatásra** van szükségük ahhoz, hogy el tudják végezni létfontosságú munkájukat, hatékonyan együtt tudjanak működni a döntéshozókkal, és továbbra is érdemben hozzájáruljanak társadalmainkhoz. E tekintetben **kulcsfontosságú a hosszú távú, kiszámítható és elegendő finanszírozás**, amely biztosítja a civil társadalmi szervezetek független és hatékony működéséhez szükséges stabilitást.

A civil társadalmi szervezetek tevékenységeik finanszírozásához **köz- és magánforrásokból** származó finanszírozásra támaszkodnak. Az EU-ban a Bizottság és a tagállamok különböző módokon – többek között működési támogatások és projektalapú finanszírozás révén – támogatják a civil társadalmi szervezeteket. A civil társadalmi szervezetek egyéni adományok, illetve magánalapítványoktól, jótékonyági szervezetektől vagy vállalatoktól és üzleti szervezetektől származó támogatások útján is részesülhetnek finanszírozásban. További finanszírozási támogatás származhat azokból az allokációs rendszerekből is, amelyeket néhány tagállam³⁰ működtet, és amelyek lehetővé teszik az adófizetők számára, hogy jövedelemadó-bevallásukban a fizetendő jövedelemadójuk egy meghatározott százalékát vagy összegét közvetlenül egy jogosult szervezet támogatására fordítsák.

A finanszírozás alapvető fontosságú a civil társadalmi szervezetek tevékenységeinek teljes spektrumában. Ezenfelül a civil társadalom részvétele az uniós jogszabályok és szakpolitikák kidolgozásában, végrehajtásában, nyomon követésében és érvényesítésében több uniós programnak is kifejezett finanszírozási célja. Számos uniós program támogatja a civil társadalmi szervezetek különböző szakpolitikai területeken³¹ végzett tevékenységeit. Ezek közé tartozik a Horizont Európa, többek között az új európai Bauhaus eszköz, az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+), a CERV program, az Erasmus+, az Egységes piac program, a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap (AMIF), a Jogérvényesülés program, a vidékfejlesztési intézkedések összekapcsolását célzó program (LEADER), a csalás elleni uniós program és a LIFE program. A bővítési régióban az EU támogatást nyújt a civil társadalmi szervezeteknek, többek között az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) révén. Az uniós finanszírozást kiegészítik az Európai Gazdasági Térség és Norvégia által nyújtott támogatások, amelyek az [Aktív Polgárok Alapon](#) keresztül támogatják az európai civil társadalmi szervezeteket.

A partnerség és az átláthatóság az uniós finanszírozás kulcsfontosságú elvei. Az **Európai Unió partnerségi elve** szoros együttműködést követel meg a hatóságok és a partnerek széles köre – köztük a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek – között az uniós finanszírozású programok teljes életciklusa során. Ez az elv biztosítja, hogy a különböző érdekelt feleket bevonják az uniós alapok előkészítésébe,

³⁰Olaszország, Litvánia, Magyarország, Portugália, Románia, Szlovénia és a Szlovák Köztársaság működtet ilyen rendszereket.

³¹Ezek a programok közvetlen, közvetett vagy megosztott irányítással is működtethetők. A nem kormányzati szervezeteknek szánt uniós finanszírozási források mintegy 80 %-át maguk az uniós országok kezelik. Az egyes országok [részletes tájékoztatást nyújtanak a finanszírozásról](#) és a pályázati eljárásokról az irányító hatóságok weboldalain. Az uniós források közvetlen irányítás keretében történő odaítélésére nyilvánosan elérhető pályázati felhívásokat követően kerül sor. Az [\(EU, Euratom\) 2024/2509 uniós költségvetési rendeletben](#) megállapított szabályok – többek között az átláthatóság és az egyenlő bánásmód alapelvei – alapján minden érvényes finanszírozási kérelem esetében értékeli, hogy az adott kérelem megfelel-e a felhívásokban meghatározott támogathatósági, kizárási, kiválasztási és odaítélési kritériumoknak. Erről részletesebben lásd: [Finanszírozási lehetőségek nem kormányzati szervezeteknek](#).

végrehajtásába, nyomon követésébe és értékelésébe, és ezáltal javítsák azok eredményességét, hatékonyságát és elszámoltathatóságát³².

A hatályos jogi követelményekkel összhangban továbbra is az **átláthatóság** az irányadó elv az uniós költségvetés kezelését illetően. Konkrét biztosítékok és eljárások vannak érvényben annak biztosítására, hogy a kedvezményezettek bármely típusának (a vállalkozásoktól a civil társadalmi szervezetekig és az egyénekig) nyújtott uniós finanszírozás **átlátható és elszámoltatható** legyen, és érvényesüljön az **uniós értékek tiszteletben tartása**, többek között a közvetlen és közvetett irányítás keretében nyújtott uniós finanszírozás kedvezményezettjeire vonatkozó információk közzététele révén³³.

Az alkalmazandó szabályok és különösen az uniós [költségvetési rendelet](#), valamint a vissza nem térítendő támogatásokra vonatkozó szerződéses keretek szigorú biztosítékokat nyújtanak annak érdekében, hogy **azok a szervezetek és projektek, amelyek célkitűzései összeegyeztethetetlenek az uniós értékekkel, ne részesüljenek támogatásban**. E biztosítékok és követelmények hatékonyságának további javítása céljából a Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy az [Arachne](#) kockázatértékelési eszköz fejlesztésének részeként mérlegeli kockázati mutatók hozzáadásának megvalósítását – amennyiben ez technikailag kivitelezhető és jogilag megfelelő –, az uniós értékeknek való megfelelés ellenőrzésének megerősítése érdekében, valamint megvizsgálja annak megvalósíthatóságát, hogy növeljék a pénzügyi átláthatósági rendszerben nyilvánosan hozzáférhető adatok frissítésének gyakoriságát³⁴. Emellett a Bizottság feljegyzést tett közzé, amely [iránymutatást](#) nyújt arra vonatkozóan, hogy az Unió milyen típusú tevékenységeket nem írhat elő a szakpolitikák és jogszabályok kidolgozása, illetve a szakpolitikák végrehajtása, nyomon követése és érvényesítése keretében történő finanszírozás feltételeként.

További erőfeszítésekre van szükség annak biztosításához, hogy a **közfinanszírozás Unió-szerte hozzáférhető legyen**. A civil társadalmi szervezetek arról számolnak be, hogy a közfinanszírozást gyakran elsősorban állami intézményekhez irányítják, a civil társadalmi szervezetek, különösen az alulról szerveződő és a kisebb szervezetek pedig csak korlátozott mértékben és következtelen módon férnek hozzá ahhoz³⁵. Ezen túlmenően az alulreprezentált, marginalizált és kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportokhoz kapcsolódó témákkal foglalkozó civil társadalmi szervezetek gyakran nehezen férnek hozzá hosszú távú finanszírozáshoz.

A Bizottság már számos lépést tett az alkalmazandó eljárások **egyszerűsítésére**, az **adminisztratív terhek csökkentésére** és ezen eljárások **hozzaigazítására** a civil társadalmi szervezetek helyi igényeihez (például átalányfizetések és többéves munkaprogramok alkalmazásával). A harmadik feleknek nyújtott pénzügyi támogatás nagyobb fokú felhasználása – amely során a nagyobb civil társadalmi szervezetek uniós forrásokat folyósítanak a kisebb szervezeteknek – lehetővé teszi, hogy az uniós

³²Az elvet megerősítették azáltal, hogy belefoglalták annak lehetőségét, hogy a források egy megfelelő százalékát elkülönítsék a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek adminisztratív kapacitásépítésére, valamint azáltal, hogy hangsúlyozták az [európai partnerségi magatartási kódex](#) szerepét a programozás és a végrehajtás valamennyi szakaszában.

³³Ezek az információk nyilvánosan hozzáférhetők a Bizottság [pénzügyi átláthatósági rendszerének \(FTS\) honlapján](#). A költségvetési rendelet közelmúltbeli felülvizsgálata ambiciózusabb átláthatósági rendelkezéseket vezetett be a 2027 utáni többéves pénzügyi keret időszakától kezdődően.

³⁴Lásd a Bizottságnak [az Európai Számvevőszék 11/2025. sz. különjelentésére](#) adott válaszait.

³⁵[Tényszerű összefoglaló jelentés](#).

finanszírozás olyan kis és alulról szerveződő szervezetekhez jusson el, amelyek egyébként nem férnének hozzá az uniós finanszírozáshoz, és ezáltal hozzájárul a civil társadalom széles körének támogatásához. Ez fontos szerepet játszott például az uniós értékek védelmén és előmozdításán dolgozó civil társadalmi szervezetek támogatásában olyan programok keretében, mint az [EU DEAR](#) és a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek (CERV) program³⁶.

A **2021–2027-es időszakra szóló, több mint 1,5 milliárd EUR teljes költségvetéssel rendelkező CERV program** egyedülálló helyet foglal el a civil társadalmi szervezetek finanszírozási környezetében, mivel gyakran ez az egyetlen finanszírozási forrás az alapvető jogokkal és értékekkel foglalkozó uniós civil társadalmi szervezetek számára. 2021 óta a program több mint 6 000 civil társadalmi szervezetet támogatott valamennyi tagállamban és támogatásra jogosult nem uniós országban. A végrehajtás első négy évében a civil társadalmi szervezetek voltak a CERV program fő kedvezményezettjei – az odaítélt források 77 %-át kapták. A Bizottság folytatja a kockázatnak kitett civil társadalmi szervezetek és emberijog-védők pénzügyi támogatását, és ennek jegyében megvizsgálja a **harmadik felek pénzügyi támogatását célzó programok további bővítésének** lehetőségét a vonatkozó uniós finanszírozási programokban.

A **2028–2034-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretre (MFF)**³⁷ vonatkozó, 2025. július 16-án elfogadott bizottsági javaslat egyértelművé teszi, hogy a civil társadalmi szervezetek pénzügyi támogatása az elkövetkező években számos szakpolitikai területen továbbra is prioritás marad. Az **új AgoraEU program** a jelenlegi Kreatív Európa és CERV programok sikerére épülne, **közel 9 milliárd EUR megnövelt indikatív költségvetéssel**. A kultúra, a média és a civil társadalom támogatásának megszilárdításával az AgoraEU fokozza az alapvető jogok védelmét és előmozdítását, ösztönzi a demokratikus részvételt és rezilienciát, támogatja a kulturális sokszínűséget és a művészi szabadságot, valamint elősegíti a szabad és sokszínű információs környezet kialakulását.

A javasolt [Erasmus+ program](#) integrálja az [Európai Szolidaritási Testületet](#), hozzávetőleg mintegy **40,8 milliárd EUR** összegű költségvetéssel, és a készségek elsajátításának támogatása mellett előmozdítja a rezilienciát, a demokratikus életben való részvételt és a polgári szerepvállalást a formális, nem formális és informális tanulási pályák révén. A [Horizont Európa program](#) továbbra is támogatni fogja a demokrácia megerősítését célzó kutatást, többek között a polgári szerepvállalás előmozdításával.

Az MFF-re vonatkozó javaslat részeként a javasolt **nemzeti és regionális partnerségi tervek** olyan reformokat és beruházásokat is támogatni fognak, amelyek célja a civil társadalom és a szociális partnerek kapacitásainak kiépítése az uniós értékek, az állampolgári ismeretek oktatása és a fiatalok részvételének fenntartása érdekében. Az MFF-re vonatkozó javaslat elismeri és megerősíti a civil társadalmi szervezetekkel való partnerség elvét is, amely **többszintű kormányzási megközelítésre** épül. Az ezen alap részeként javasolt **uniós eszköz** – egyéb fellépések mellett – finanszírozást biztosít a környezetvédelmi és éghajlat-politikai intézkedésekhez, többek között a civil társadalmi szervezetek támogatásához és szerepvállalásuk megerősítéséhez. Általánosabban fogalmazva, a 2028–2034-es időszakra vonatkozó MFF az elfogadását követően tovább harmonizálja és egyszerűsíti majd az eljárásokat, ezáltal csökkentve a civil társadalmi

³⁶[Jelentés a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program időközi értékeléséről](#); valamint [2024. évi éves jelentés a Charta alkalmazásáról](#).

³⁷A 2028–2034-es időszakra vonatkozó MFF-re vonatkozó uniós javaslattal kapcsolatos további információk [itt található](#).

szervezetek helyszíni adminisztratív terheit. A Bizottság ezért felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy a 2028–2034-es időszakra vonatkozó MFF-ről szóló közelgő tárgyalások során mérlegeljék a civil társadalmi szervezetek finanszírozásának alapvető fontosságát.

4.1. A szereplők mozgósítása és az erőforrások összevonása

Az uniós finanszírozás kulcsfontosságú a civil társadalmi szervezetek szerepvállalásának növeléséhez, de egyértelmű, hogy a civil társadalmi szervezetek finanszírozási igényei EU-szerte és a tagjelölt országokban is csak különböző forrásokból származó finanszírozással elégíthetők ki. A nemzeti, uniós és nemzetközi szintű állami adományozókön kívül a magádonorok (köztük a vállalkozások) és a **karitatív szervezetek** (egyéni alapítványok, összevont alapok és hálózatok) szerepe is egyre nő. A donoroknak maguknak is olyan kedvező jogi és szabályozási környezetben kell működniük, amely védi a karitatív szabadságokat, és megkönnyíti a (határokon átnyúló) adományozást. Ez magában foglal egy olyan jogi keretet, amely elismeri az alapítványokat és egyesületeket (akár határokon átnyúlóan is), valamint biztosítja, hogy a civil társadalmi szervezetek és az adományozók részesülhessenek a tagállamok által nyújtani kívánt adományokra vonatkozó adókedvezmények előnyeiből³⁸.

A civil társadalmi szervezetek arról számolnak be, hogy gyakran nehéz információkat találni a rendelkezésre álló különböző finanszírozási formákról és az azokat nyújtó szervezetekről. Több információmegosztásra, párbeszédre és együttműködésre van szükség mind az adományozók között, mind pedig az adományozók és a civil társadalmi szervezetek között annak érdekében, hogy stratégiaibb módon lehessen dönteni a támogatásnyújtás különböző módjairól és az átfedések elkerüléséről. **A Bizottság ezért elő fogja segíteni a párbeszédet az adományozók között**, valamint az adományozók és a civil társadalmi szervezetek között, többek között a civil társadalmi platformon keresztül, a tapasztalatcsere, a finanszírozási hiányok azonosítása és a finanszírozási források egymást kiegészítő jellegének jobb biztosítása érdekében.

A civil társadalmi szervezetek gyakran igényelnek más típusú támogatást, például **természetbeni támogatást**, amelyet szakemberek vagy önkéntesek egyaránt nyújthatnak. Ahhoz, hogy a civil társadalmi szervezetek boldoguljanak működésük során a jelenlegi jogi, közigazgatási, szabályozási és technológiai környezetben, nemcsak a megfelelő pénzügyi eszközökre van egyre inkább szükségük, hanem speciális készségekre és szakértelemre is. A **pro bono (ingyenes) ügyvédek** által nyújtott jogi támogatás kulcsszerepet játszhat e tekintetben³⁹. Ezek az ügyvédek támogatást nyújthatnak a jogi és megfelelési kérdésekben (pl. a foglalkoztatással és az adózással kapcsolatos alkalmazandó kötelezettségekről), nagyobb teret biztosítva a civil társadalmi szervezeteknek a kulcsfontosságú tevékenységek elvégzéséhez, valamint támogathatják ezeket az alapvető feladatokat (pl. érdekképviselés, kutatás, kapacitásépítés és képzés, valamint stratégiai peres eljárások révén).

³⁸A hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve kimondja, hogy a tagállamok nem korlátozhatják az adókedvezményeket a belföldi jótékonyági szervezetekre vagy a belföldi szervezeteknek nyújtott adományokra/ingóságokra, miközben az ilyen kedvezményekből kizárják a hasonló külföldi jótékonyági szervezeteket vagy hasonló külföldi jótékonyági szervezeteknek nyújtott adományokat/ingóságokat. Lásd a szociális gazdaság keretfeltételeinek fejlesztéséről szóló C(2023) 1344 tanácsi ajánlást és a kapcsolódó szolgálati munkadokumentumokat.

³⁹Lásd például a [PILnet](#) által nyújtott szolgáltatásokat.

A pro bono ügyvédek támogathatják a civil társadalmi szervezeteket a fenyegetések és támadások – például lejárató kampányok és a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek – kezelésében is, többek között a civil társadalmi szervezetek bíróságon való képviselése és jogi tanácsadás révén. A Bizottság ezért azon fog **munkálkodni, hogy a pro bono ügyvédek közösségeit** ágazatokon átívelően **összekapcsolja** a támogatásra szoruló **civil társadalmi szervezetekkel**, és megkönnyítse az adminisztratív, mobilitási, jogi és pénzügyi kérdésekben nyújtott támogatást.

A Bizottság:

- **elő fogja segíteni a párbeszédet az adományozók között**, valamint az adományozók és a civil társadalmi szervezetek között, többek között a civil társadalmi platformon keresztül, a tapasztalatcsere, a finanszírozási hiányok azonosítása és a finanszírozási források egymást kiegészítő jellegének jobb biztosítása érdekében,
- azon fog **munkálkodni, hogy a pro bono ügyvédek közösségeit** ágazatokon átívelően **összekapcsolja** a támogatásra szoruló **civil társadalmi szervezetekkel**, és megkönnyítse az adminisztratív, mobilitási, jogi és pénzügyi kérdésekben nyújtott támogatást,
- megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a harmadik felek által nyújtott pénzügyi támogatás felhasználását adott esetben kiterjessze a vonatkozó uniós finanszírozási programokra.

A Bizottság feléri a tagállamokat, hogy:

- alakítsanak ki és tartsanak fenn támogató jogi és szabályozási környezetet a civil társadalmi szervezetek és az adományozók számára, ideértve a filantrópiát is, többek között a megkülönböztetésmentesség elvének és a szociális gazdaság keretfeltételeinek fejlesztéséről szóló szélesebb körű tanácsi ajánlásnak a végrehajtása révén,
- az (EU) 2023/2636 bizottsági ajánlással összhangban egészítsék ki a civil társadalmi szervezeteknek szánt uniós forrásokat belföldi támogatási mechanizmusokkal.

5. A CIVIL TÁRSADALOM BEVONÁSA AZ UNIÓ KÜLSŐ TEVÉKENYSÉGÉBE

Az EU elkötelezett a civil társadalommal való együttműködés, illetve a civil társadalom védelme és támogatása iránt, ami az Unió külső tevékenységében is tükröződik. Az EU szorosan együttműködik a civil társadalommal annak előmozdítása érdekében, hogy – a nemzetközi emberi jogi normák által vezérelt egyetemes normák alkalmazásával – **az emberi jogok mindenki számára érvényesüljenek**. A civil társadalmi szervezetek jelentős mértékben hozzájárulnak a demokrácia és a reziliens társadalmak globális megerősítéséhez. Például gyakran végrehajtó partnerként járnak el a fejlesztési együttműködési, a humanitárius segítségnyújtási és a kapacitásépítési programok uniós finanszírozású projektjeinél, és nyomon követik a kereskedelmi és társulási megállapodásokat az emberi jogokra és a fenntartható fejlődésre vonatkozó záradékok tiszteletben tartásának biztosítása érdekében.

5.1. Együttműködés a civil társadalmi szervezetekkel nemzetközi szinten

A civil társadalmi szervezetek rendszeresen felkérést kapnak, hogy osszák meg az EU külső politikáival kapcsolatos szakértelmüket, és járuljanak hozzá az EU által a

partnerországokkal és -régiókkal rendszeresen folytatott emberi jogi párbeszédhez. Országos szinten az uniós küldöttségek kulcsfontosságú szerepet játszanak a civil társadalmi szervezetekkel és az emberijog-védőkkel való együttműködésben, és helyi szinten nyomon tudják követni a demokrácia, az emberi jogok és a civil társadalmi tér helyzetét.

Az [EU-NGO emberi jogi fórum](#) már évtizedek óta rendszeres lehetőséget biztosít a civil társadalmi szervezeteknek és az emberijog-védőknek arra, hogy az uniós partnerekkel közvetlen eszmecserét folytassanak a nemzetközi partnerségekről, az emberi jogi kérdésekről és a civil társadalmi tér előtt álló globális kihívásokról. A [fejlesztéspolitikai fórum](#) és a déli, illetve a keleti szomszédságra vonatkozó két Szomszédságpolitikai Civil Társadalmi Eszköz szintén fórumot biztosít a civil társadalmi szervezetekkel való együttműködéshez számos uniós szakpolitikai területen. A Bizottság elkötelezett amellett, hogy világszerte fokozza a civil társadalomnak nyújtott támogatását, többek között a civil társadalom többoldalú fórumokon való részvételének elősegítése érdekében.

Az EU együttműködik a civil társadalmi szervezetekkel az EU [Global Gateway](#) stratégiájának bevezetésében, és e célból létrehozta a [Global Gateway civil társadalmi szervezeteket és helyi önkormányzatokat tömörítő tanácsadó platformját](#). A civil társadalmi szervezetek fontos szerepet játszanak a kereskedelmi megállapodások nyomon követésében és végrehajtásában is, különösen a belső tanácsadó csoportokon keresztül. Az EU a tagállamokkal és a civil társadalommal közösen **ütemterveket dolgozott ki a civil társadalommal való együttműködéshez** a partnerországok szintjén azzal a céllal, hogy tartós és strukturált párbeszédet alakítson ki e szereplők között. E tekintetben a Bizottság továbbra is elkötelezett amellett, hogy humanitárius helyzetekben támogassa és előmozdítsa a [helyi irányítású civil társadalmi szervezetek reagálását és a méltányos partnerségeket](#). Ennek érdekében támogatja és megerősíti a civil társadalmi szervezetek kapacitásait, növeli a helyi civil társadalmi szervezeteknek nyújtott humanitárius finanszírozás összegét, valamint fokozatosan több hatáskört ruház a helyi szolgálatokra, köztük a civil társadalomra.

E mechanizmusok mentén a civil társadalmi szervezetekkel és az emberijog-védőkkel való együttműködés biztonságérzékeny megközelítést alkalmaz, amely figyelembe veszi a tárgyalópartnerek sajátos körülményeit, ezáltal biztosítva, hogy maga a szerepvállalás ne tegye ki a szervezeteket további kockázatoknak.

5.2. A civil társadalmi szervezetek globális védelme és támogatása

Az EU régóta elkötelezett a civil társadalom és a civil társadalmi tér globális és egyes országokon belüli védelme és támogatása iránt. Ez a hozzáállás tükröződik például az [„Európa együttműködése a civil társadalommal a külkapcsolatokban” című közleményben](#), [az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési tervben \(2020–2027\)](#)⁴⁰, [az emberi jogokról szóló uniós iránymutatásban](#) és [az emberi jogok védelmezőiről szóló uniós iránymutatásban](#), [a demokráciáról szóló, 2019-es tanácsi következtetéseken](#), valamint a nemzetközi partnerségekre alkalmazott, az emberi jogokon alapuló megközelítésben⁴¹. A civil társadalmi szervezetek és az emberijog-védők

⁴⁰Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó cselekvési terv meghosszabbítását [tanácsi következtetések](#) kísérték, amelyek megerősítették, hogy az EU az uniós külpolitika egyik fő prioritásaként támogatja a civil társadalmat és az emberijog-védőket.

⁴¹Bizottsági szolgálati munkadokumentum: [Az emberi jogokon alapuló megközelítés alkalmazása a nemzetközi partnerségekre](#).

támogatása, valamint a közéletben és a politikai életben való részvétel fokozása – különös tekintettel a nőkre és a fiatalokra – az uniós külpolitika alapvető prioritásait képezik.

E célkitűzések további előmozdítása érdekében az EU együttműködik a civil társadalmi térre vonatkozó normákat kidolgozó nemzetközi szervezetekkel és fórumokkal. Ezek közé tartozik az Európa Tanács, az Egyesült Nemzetek Szervezete, a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, valamint az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala.

Az EU [emberi jogokról és demokráciáról szóló éves jelentései](#) fontos eszközt jelentenek a civil társadalmi szervezetek és a civil társadalmi tér helyzetének globális nyomon követéséhez. Más mechanizmusok, például a választási megfigyelő missziók lehetővé teszik az EU számára, hogy értékelje a választási környezetet, ideértve a belföldi civil társadalom megfigyelésének feltételeit is, és e missziók során széles körben együttműködik a civil társadalommal.

A **keleti szomszédság** egyik prioritása a civil társadalmi szervezetek – és különösen az alulról szerveződő szervezetek – azon képességének és rezilienciájának támogatása, hogy érdemben részt vegyenek a politikai döntéshozatali folyamatokban, különösen a szűkülő civil társadalmi tér összefüggésében⁴². A [földközi-tengeri paktum](#) hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a déli szomszédságban továbbra is élénk maradjon a civil társadalom, és célja, hogy megerősítse a civil társadalom, az ifjúság és a helyi közösségek társadalmi szerepét, kiépítse kapacitásaikat, valamint előmozdítsa a helyi és regionális párbeszédekben való részvételüket.

Az EU fokozta a civil társadalmi tér és az emberi jog-védők védelmére irányuló fellépését, többek között az olyan esetekben, amikor azok offline és online transznacionális elnyomás célpontjaivá válnak. Például létrehozta a támogató környezet uniós rendszerét (EU SEE)⁴³ a civil társadalom számára, amely több mint 80 országban támogatja a civil társadalmi szervezeteket abban, hogy figyelemmel kísérjék a civil társadalmi területet, továbbá korai figyelmeztető jelzéseket küldjenek a korlátozásoktól és hozzájáruljanak a válaszlépésekhez.

A Bizottság a [vízumkódex-kézikönyven](#) keresztül is iránymutatást nyújt, többek között az emberi jog-védők számára történő vízumkiadásról, és képzést nyújt ezzel kapcsolatban⁴⁴. A tagállamokkal együtt továbbra is népszerűsíteni fogja a kézikönyvet és annak végrehajtását, különösen az emberi jog-védők sajátos igényeire vonatkozó iránymutatást illetően.

5.3. Finanszírozás biztosítása, partnerségek kiépítése

Az EU 2013 óta támogatja a [Demokráciáért Európai Alapítványt](#) (EED)⁴⁵, amely kulcsfontosságú támogatást és védelmet nyújt a válságban és elnyomó környezetben tevékenykedő civil társadalmi szervezetek és emberi jog-védők számára. Egy külön uniós

⁴²Ez magában foglalja a civil társadalmi szervezetek és különösen az alulról szerveződő szervezetek támogatását a keleti partnerség régiójának egyes országaiban.

⁴³Az EU SEE egy olyan partnerségi program, amelynek célja a civil társadalom globális virágzásának támogatása azáltal, hogy megakadályozza a civil társadalmi tér korlátozására irányuló próbálkozásokat.

⁴⁴A képzésekre az Európai Bizottság által a [Határigazgatási és Vízügyeszköz](#) (HAVE) keretében társfinanszírozott és a Svéd Migrációs Ügynökség által kidolgozott projekt keretében kerül sor.

⁴⁵Az EED független, támogatást nyújtó szervezet, amelyet az EU és tagállamai 2013-ban önálló nemzetközi vagyonkezelői alapként hoztak létre a demokrácia előmozdítására az európai szomszédságpolitikában részt vevő országokban, a Nyugat-Balkánon, Törökországban és azon túl.

finanszírozású védelmi mechanizmus az uniós **emberijogvédő-mechanizmus**, amelyet azért hoztak létre, hogy támogassa a harmadik országbeli emberijog-védőket⁴⁶, és amely különböző támogatási formákat nyújt (pl. fizikai és digitális védelem; jogi és orvosi támogatás; a bírósági eljárások és az őrizet nyomon követése; kapacitásépítés; érdekképviselés; valamint ideiglenes áthelyezés).

A civil társadalmi szervezetek a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszközön (NDICI) keresztül részesülnek finanszírozásban, például az Emberi jogok és demokrácia, valamint Civil társadalmi szervezetek tematikus programokon keresztül nyújtott vissza nem térítendő támogatások formájában.

A **2028–2034-es időszakra vonatkozó MFF-ről szóló bizottsági javaslat** értelmében a partnerországokban működő civil társadalmi szervezetekkel való együttműködés és azok támogatása továbbra is prioritás a javasolt [Globális Európa eszköz](#) keretében. Ez magában foglalja az emberi jogok és a demokrácia globális védelme iránti folyamatos elkötelezettséget is.

5.4. Előretékinés, a reziliencia fejlesztése

Az EU továbbra is támogatni fogja a civil társadalmi teret és a civil társadalom számára kedvező környezetet világszerte, valamint nyomon követi az emberi jogok, a demokrácia és a civil társadalmi tér helyzetét a meglévő mechanizmusok révén. Emellett továbbra is támogatást és védelmet nyújt a – többek között transznacionális elnyomás miatt – kockázatnak kitett civil társadalmi szervezetek és emberijog-védők számára olyan kezdeményezések révén, mint a ProtectDefenders.eu és a Demokráciáért Európai Alapítvány.

Az EU fokozza globális és regionális szintű együttműködését a civil társadalommal a kulcsfontosságú folyamatok, például a **regionális csúcstalálkozók** kapcsán. Az EU továbbra is rendszeres párbeszédet folytat majd a civil társadalmi szervezetekkel, amelyeket kulcsfontosságú partnereinek tekint az emberi jogok, a demokrácia és a külpolitikai munka terén, és **az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó következő uniós cselekvési terv** előkészítése során konzultálni fog velük és az emberijog-védőkkel. Ezen túlmenően **közös, magas szintű civil társadalmi strukturált párbeszédeket** is szervez majd a partnerrégiókban, például az Afrikai Unió–EU csúcstalálkozó keretében.

A **földközi-tengeri paktum** keretében számos olyan kezdeményezés indul, amely lehetővé teszi a kulcsfontosságú szereplők számára, hogy konkrétan támogassák közösségeiket. Ezek közé tartoznak a következők: a Mediterrán Ifjúsági Parlamenti Közgyűlés létrehozása; a Földközi-tengeri polgári szolgálat fejlesztésének támogatása; a nők által vezetett szervezetek szerepvállalásának növelése a közösségeik kulcsfontosságú véleményformálóiként; valamint a helyi szintű együttműködési mechanizmusok megerősítése a társadalmi befogadás előmozdítása érdekében, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévők esetében.

A Bizottság:

- fokozza a civil társadalommal való együttműködést az EU külső tevékenységének valamennyi szakpolitikai területén, többek között az uniós küldöttségeken keresztül,

⁴⁶A mechanizmus [2015 óta több mint 85 000 emberijog-védőt](#) támogatott.

- konzultál a civil társadalmi szervezetekkel a civil társadalmat támogató környezetről az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó következő uniós cselekvési terv előkészítése kapcsán,
- világszerte fokozza a civil társadalomnak nyújtott támogatását, többek között a civil társadalom többoldalú fórumokon való részvételének elősegítése érdekében,
- közös, magas szintű civil társadalmi strukturált párbeszédet szervez az Afrikai Unió–EU csúcstalálkozón, és továbbra is előmozdítja az ilyen közös párbeszédet a regionális partnerekkel,
- megerősíti szerepvállalását a Team Europe „Demokrácia” kezdeményezése keretében a civil társadalmi teret érintő, kialakulóban lévő és változó fenyegetések megvitatása céljából,
- új partnerségi keretmegállapodásokat köt kapacitásépítés céljából, valamint annak érdekében, hogy a civil társadalmi szervezeteket célzott kezdeményezések révén összekapcsolja a partnerrégióiban.

A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy:

- konzultáljanak a helyszínen működő uniós küldöttségekkel az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési terv és az emberi jogokra vonatkozó uniós iránymutatás hatékony végrehajtásának biztosítása, valamint a civil társadalommal való együttműködés uniós ütemtervei új generációja (2025–2027) bevezetésének támogatása érdekében,
- hívják fel a figyelmet az EU területén védelmet kereső emberijog-védők számára történő vízumkiadáshoz útmutatóul szolgáló vízumkódex-kézikönyvre, és biztosítsák az ehhez szükséges kapacitást, többek között új képzések révén.

6. KÖVETKEZTETÉS

A civil társadalom a demokrácia sarokköve az EU-n belül és kívül egyaránt. A civil társadalom hozzájárul a szakpolitikai döntéshozatalhoz, partnerségben működik együtt a nemzeti kormányokkal és az uniós intézményekkel a szakpolitikák végrehajtása terén, és a társadalom valamennyi szegmensében széles körű támogatást és szolgáltatásokat nyújt. A fenyegetésektől és támadásoktól mentes, támogató civil társadalmi térben működő aktív civil társadalom hozzájárul az EU alapját képező értékek előmozdításához és védelméhez.

A civil társadalomra vonatkozó uniós stratégia lefekteti a megerősített szerepvállalás, támogatás és védelem, valamint az erős civil társadalom alapjait. A stratégia egy sor koherens és egymást kölcsönösen erősítő intézkedésből áll, amelyek hatékonyan javítják a civil társadalom védelmét és támogatását, továbbá lehetővé teszik a döntéshozókkal folytatott érdemi együttműködést uniós és nemzeti szinten egyaránt, illetve az EU külső tevékenységei során is.

E stratégia végrehajtásához minden szinten erőfeszítésekre van szükség. Az uniós intézményeknek, szerveknek és ügynökségeknek, valamint a tagállamoknak és a bővítési országoknak egyformán részt kell venniük ebben. A stratégia elismeri, hogy a tagállamokban és a bővítési országokban a civil társadalmi tér egy összefüggő és közös demokratikus térként működik, és hogy az élénk civil társadalom és a támogató környezet alapvető fontosságú a csatlakozás felé tett előrelépéshez. Globális szinten az EU továbbra is együtt fog működni partnerországaival és nemzetközi szervezetekkel annak érdekében,

hogy támogató környezetet teremtsen a civil társadalom számára, és világszerte előmozdítsa a civil társadalmi szervezetek erőteljesebb szerepvállalását, védelmét és támogatását.

A Bizottság rendszeres megbeszéléseket folytat majd a tagállamokkal, a civil társadalommal, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsággal, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségével, a nemzetközi szervezetekkel és más releváns szereplőkkel a javasolt intézkedések végrehajtásának támogatása, valamint az előrehaladás áttekintése érdekében.

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot és a Régiók Bizottságát, hogy támogassák e stratégia végrehajtását. A civil társadalmi szervezetek támogatásának a következő MFF-ben is erősnek kell maradnia, törekedve a finanszírozási folyamatok egyszerűsítésére, az adminisztratív terhek csökkentésére és – felhasználóbarát digitális eszközök révén – a hozzáférés javítására.